

Seat No. : _____

MO-142

March-2019

B.A., Sem.-VI

CC-313 : Gujarati

(સાહિત્ય વિવેચનનાં સિદ્ધાંતો)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (અ) શબ્દશક્તિ એટલે શું તે સમજાવી, લક્ષણાનાં પ્રકારો વિગતવાર વર્ણવો. 14

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : (બંને)

(1) અનુકરણનો સિદ્ધાંત 7

(2) વ્યંજના શક્તિ 7

(બ) ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 4

(1) 'કાવ્ય પ્રકાશ' ગ્રંથના રચયિતાનું નામ શું છે ?

(2) વ્યંજનાના મુખ્ય બે પ્રકાર કયા-કયા છે ?

(3) પ્લેટો અને એરિસ્ટોટલ વચ્ચે કયો સંબંધ હતો ?

(4) જગન્નાથ કઈ લક્ષણાને 'જહત્સ્વાર્થા' કહે છે ?

(5) એરિસ્ટોટલનો અનુકરણ સિદ્ધાંત તેમના કયા પુસ્તકમાં જોવા મળે છે ?

(6) જગન્નાથ કઈ લક્ષણાને 'અજહત્સ્વાર્થા' કહે છે ?

2. (અ) પ્રતીક અને કલ્પન અંગે વિસ્તૃત નોંધ લખો. 14

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : (બંને)

(1) પુરાકલ્પન 7

(2) કાવ્યમાં અલંકારનું સ્થાન 7

- (બ) ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 4
- (1) છંદશાસ્ત્ર સાથે કોનું નામ જોડાયેલું છે ?
  - (2) 'કાવ્યપુરુષ સાલંકાર જન્મે છે.' – એ કોનું વિધાન છે ?
  - (3) 'પ્રતિરૂપ' શબ્દ કોના પર્યાય તરીકે વપરાય છે ?
  - (4) શ્રી હરિવલ્લભ ભાયાણીએ 'પુરાકથા પ્રતીક' સંજ્ઞા કોના માટે વાપરેલી ?
  - (5) સુરેશ જોશીએ કલ્પન માટે કઈ સંજ્ઞા વાપરી છે ?
  - (6) રૂઢ થયેલું કલ્પન શેનું રૂપ ધારણ કરે છે ?
3. (અ) ગઝલની સાહિત્યસ્વરૂપ તરીકેની લાક્ષણિકતાઓનો પરિચય કરાવો. 14
- અથવા**
- ટૂંકનોંધ લખો : (બંને)
- (1) પરંપરા અને પ્રયોગ 7
  - (2) સોનેટના પ્રકાર 7
- (બ) ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 3
- (1) કાન્તનું કયું ખંડકાવ્ય ગુજરાતીનું પ્રથમ ખંડકાવ્ય છે ?
  - (2) બ.ક. ઠાકોરે સોનેટ માટે કયો શબ્દ વાપરેલો ?
  - (3) ગઝલના બે પ્રકાર કયા-કયા છે તે જણાવો.
  - (4) નાટકનું પ્રાણભૂત તત્ત્વ શું છે ?
  - (5) નવલકથા માટે મરાઠી ભાષામાં કયો શબ્દ વપરાય છે
4. (અ) વિવેચનની વિવિધ પદ્ધતિઓનો વિગતવાર પરિચય કરાવો. 14
- અથવા**
- ટૂંકનોંધ લખો : (બંને)
- (1) કારચિત્રી અને ભાવચિત્રી પ્રતિભા 7
  - (2) સાહિત્ય અને પ્રત્યાયન 7
- (બ) ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 3
- (1) સર્જક અને વિવેચક બંનેને કેવા ભાઈઓ માનવામાં આવે છે ?
  - (2) વિવેચક માટે કયા ત્રણ ગુણોને આવશ્યક માનવામાં આવે છે ?
  - (3) 'અવગમન નહિ તો સાહિત્ય નહિ.' – એ કોનો મત છે ?
  - (4) 'સાચા વિવેચકે કવિનાં છિદ્રો ન જોતાં તેના ગુણોનું વર્ણન કરવું જોઈએ.' – આ કોનું મંતવ્ય છે ?
  - (5) 'વિવેચન' કયા અંગ્રેજી શબ્દનો પર્યાય છે ?